

NOTAT

Til: Pensjonskontoret

Dato:

13.10.2015

Kartlegging av konsekvenser av ny uførepensjon fra 01.01.2015

Innhold

1. Sammendrag.....	2
2. Bakgrunn og oppdrag	3
3. Innhenting av informasjon	4
4. Antall uførepensjonister som ble berørt av konverteringen	5
5. Oversikt over informasjon til pensjonistene ved overgangen til ny uførepensjon.....	8
5.1. Informasjon til uførepensjonistene	8
5.2. Tilbakemeldinger fra pensjonistene på tilsendt informasjon	9
6. Konsekvenser av endrede skatteregler	10
7. Konsekvenser av endret alder for overgang fra uføre- til alderspensjon	11
8. Konsekvenser av nye regler for avkortning mot arbeidsinntekt.....	13
8.1. Tilpasning til nye inntektsavkortningsregler	13
8.2. Bortfall av uførepensjon som følge av 80 %-regelen	13
9. Øvrige konsekvenser og uklarheter i det nye regelverket	14
9.1. Overgang fra uførepensjon til alderspensjon ved særaldersgrense	14
9.2. 80 %-regelen kombinert med 20 % inngangsvilkår	16
9.3. Tilpasning til nytt inngangsvilkår	17
9.4. Redusert utbetaling når pensjonen ikke lenger har status som konvertert	17
9.5. Lavt beregningsgrunnlag i folketrygden på grunn av delvis uførhet	17
9.6. Risiko for bortfall av medlemskap i tjenstepensjonsordningen.....	18
Vedlegg 1 – Allerede vedtatte regelverkstilpasninger	19
Vedlegg 2 – Eksempel på konverteringsbrev fra KLP	21

1. Sammendrag

Actecan har på oppdrag fra Pensjonskontoret kartlagt konsekvenser av nye uførepensjonsregler i de kommunale tjenstepensjonsordningene for personer som hadde en løpende uførepensjon før 01.01.2015, og som fikk konvertert pensjonen til nytt regelverk fra denne datoen. KLP, Bergen kommunale pensjonskasse, Trondheim kommunale pensjonskasse og Oslo Pensjonsforsikring er forespurt om informasjon. Kun KLP har imidlertid ønsket å levere opplysninger til kartleggingen. I tillegg har LO-K spilt inn en problemstilling Landslaget for offentlige pensjonister (LOP) har tatt opp med Arbeids- og sosialdepartementet.

I overkant av 51 000 uførepensjonister i KLP ble berørt av konverteringen til nye regler 01.01.2015. Av disse hadde i overkant av 21 000 særaldersgrense.

KLP opplyser at de har fått mange henvendelser, og mange ulike typer henvendelser, fra uførepensjonistene i forbindelse med overgangen til nye regler. Henvendelsene dreier seg blant annet om inntektsopplysninger, skatt, innlogging på Min Side på KLP.no, mv.

Et flertall av uførepensjonistene (70 prosent) har fått høyere skatt på pensjonen fra KLP etter omleggingen av skattereglene. For de fleste av disse har skatten økt mindre enn 1 000 kroner i måneden.

Det var 5 546 uførepensjonister som var mellom 67 og 70 år ved overgangen til nye regler, og som dermed ble overført til alderspensjon, hvorav i underkant av 40 prosent fikk lavere alderspensjon enn de ville fått om de hadde fått beholde de gamle reglene med opptjening av alderspensjon til 70 år. Også blant uførepensjonistene som ennå ikke har fylt 67 år vil om lag 40 prosent få lavere alderspensjon fordi de nå ikke får opptjening til 70 år.

KLP har i liten grad registrert at uførepensjonistene har tilpasset seg de nye reglene. Tvert imot har de registrert en nedgang i antall tilfeller som har fått redusert pensjon som følge av inntekt etter reformen. Det er imidlertid i overkant av 1 000 personer som har fått stanset utbetalingen av uførepensjon fordi de har fått en inntekt som er høyere enn 80 prosent av inntekten før uførhet.

For uføre fra stillinger med særaldersgrense har samordningen med uføreytelsen fra folketrygden ved overgang til alderspensjon blitt strengere enn den var før reformen. KLP oppgir at det er totalt 772 personer som har blitt berørt av disse samordningsreglene i perioden 01.01.2015 til 01.08.2015. De aller fleste av disse er kvinner.

KLP og LO-K/LOP har videre spilt inn følgende konsekvenser av nytt regelverk:

- Innføringen av regelen om at utbetaling av pensjon skal stanse når inntekten overstiger 80 prosent av samlet inntekt før uførhet, skaper problemer i forhold til regelen om at laveste uføregrad skal være 20 prosent.

- Arbeidsgivere og arbeidstakere tilpasser seg det nye kravet om at inntekten etter uførhet må være mer enn 20 prosent lavere enn før uførhet dersom det viser seg at pensjonen faller bort.
- I visse tilfeller har uførepensjon som opprinnelig ble omregnet fra gammel ordning, og som da beholdt samme nivå som før reformen, omregnet slik at uførepensjonen fra tjenstepensjonen likevel skal beregnes etter nye regler. Det har skjedd at pensjonen fra tjenstepensjonsordningen da har blitt lavere.
- Nytt inntektsgrunnlag for uføretrygd fra folketrygden har ført til at delvis uføre som i utgangspunktet kun får pensjon fra tjenstepensjonsordningen fordi de har uføregrad lavere enn 50 prosent, får lavere utbetaling av uføretrygd eller arbeidsavklaringspenger enn ellers dersom de får økt uføregrad og skal motta en ytelse fra folketrygden.
- Medlemskapet i tjenstepensjonsordningen kan falle bort som følge av den nye regelen om at uførepensjonen avkortes helt dersom inntekten overstiger 80 prosent av tidligere inntekt.

2. Bakgrunn og oppdrag

I forbindelse med tariffoppgjøret i kommunal sektor våren 2014, ble blant annet følgende tatt inn i Riksmeklerens protokoll av 26.05.2014:

"d) Vedrørende de nye uførepensjonsreglene

Styret for Pensjonskontoret bør følge nøye med på situasjonen for uføre ved overgang til nye regler. Dette bør gjelde både de som er uføre på overgangstidspunktet, og nye uføretilfeller etter at nye regler er trådt i kraft".

I styremøte i Pensjonskontoret 18.06.2015 ble det besluttet at Pensjonskontorets sekretariat skulle innhente en skriftlig redegjørelse fra KLP og de største pensjonskassene om de så langt registrerte konsekvenser for pensjonister som pr. 01.01.2015 har fått konvertert sin uførepensjon til de nye utbetalingsreglene, samt at Actecan skulle bistå Pensjonskontoret i dette arbeidet.

Actecans oppdrag har med andre ord knyttet seg til kartlegging av konsekvenser for gruppen som hadde en løpende uførepensjon før 01.01.2015, og som fikk konvertert pensjonen til nytt regelverk fra denne datoen.

I oppdragsbeskrivelsen ble Actecan bedt om å innhente informasjon fra følgende pensjons-innretninger: KLP, Bergen kommunale pensjonskasse, Trondheim kommunale pensjonskasse og Oslo Pensjonsforsikring.

Det er for øvrig allerede fastsatt en rekke rekke forskrifter og endringer i forskrifter og lov om Statens pensjonskasse som følge av endringene i reglene for uførepensjon og erfaringene med regelverket. Departementet har også foreslått en del tilpasninger som foreløpig ikke er vedtatt. Disse fastsatte og foreslåtte endringene er beskrevet i vedlegg 2. Actecan har ikke innhentet informasjon om utfordringer som eventuelt oppsto før de

allerede vedtatte regelverksendringene fant sted. Det vil si at det kun er bedt om informasjon om problemstillinger som knytter seg til det gjeldende regelverket.

3. Innhenting av informasjon

Actecan sendte 14.08.2015 en forespørsel til de fire pensjonsinnretningene som var omtalt i oppdragsbeskrivelsen, der innretningene ble bedt om å gi tilbakemelding om følgende:

- antall uføre, fordelt etter ulike kjennetegn, per 01.01.2015
- hvordan de har informert de som var uføre 01.01.2015 om de nye reglene
- erfaringer med det nye regelverket per 01.08.2015, herunder
 - konsekvenser av endrede skatteregler
 - konsekvenser av endret alder for overgang fra uføre- til alderspensjon
 - konsekvenser av nye regler for avkortning mot arbeidsinntekt
 - øvrige konsekvenser og uklarheter i det nye regelverket

KLP har levert et omfattende materiale som svar på denne forespørselen. De tre øvrige forespurte pensjonsinnretningene har, med ulik begrunnelse, svart at de ikke ønsker å utarbeide og sende den forespurte informasjonen.

Det er imidlertid grunn til å tro at sammensetningen av bestanden av uføre i de øvrige pensjonsinnretningene ikke avviker vesentlig fra KLPs bestand, slik at disse innretningene trolig har hatt om lag de samme erfaringene som KLP, om enn i en annen skala siden de er vesentlig mindre enn KLP.

Dette er også et av poengene Trondheim kommunale pensjonskasse og Bergen kommunale pensjonskasse trekker frem i sin begrunnelse for hvorfor de ikke ønsker å gi informasjon (sendt i en felles e-post til Actecan):

«Etter å ha undersøkt hva som kreves for å fylle ut vedlegg 1 i skjemaet må vi be om å bli fritatt for den rapporteringen dere ber om.

Vi har verken personell eller datasystemer som kan levere denne rapporteringen uten betydelig bruk av tid, kostnader og eksterne konsulenttenester. Vi har små administrasjoner, som primært er innrettet mot å gi service til kunder og til å levere den nødvendige rapportering til Finanstilsynet og andre myndigheter. Våre datasystemer er innrettet mot å være støttesystemer i dette arbeidet, og ikke til mer avanserte og sporadiske oppgaver. Det dere ber om vil kreve omfattende analysearbeid og datauttrekk fra flere systemer, og vi har ikke kompetanse til dette i egne organisasjoner.

Vi kan heller ikke se at data fra oss vil tilføre undersøkelsen noen merverdi. Vi representerer en medlemsmasse som tilsvarer ca. 5 % av KLPs, og det er ingen grunn

til å tro at vår håndtering av ny uførepensjon avviker fra KLPs. Vi følger eksakt samme regelverk.

Vi finner det derfor helt urimelig å bli pålagt en slik oppgave, og ber deg meddele vårt syn til din oppdragsgiver.»

Oslo Pensjonsforsikring viser i sin tilbakemelding til at forespørselen om å levere informasjon knytter seg til en protokollføring i et annet tariffområde enn Oslo kommune er part i:

«OPF er i utgangspunktet positiv til å bidra med data for å utrede og kartlegge ulike aspekter rundt offentlig tjenstepensjon. Vi er imidlertid ikke kjent med at Oslo kommune har løftet konsekvenser av ny uførepensjon som problemstilling, og så vidt vi kan forstå er denne bestillingen en følge av en protokollføring KS er part i (Oslo kommune er som kjent et eget tariffområde, og har ingen formell binding til Pensjonskontoret).

Som sagt vil vi i andre tilfeller kunne bidra med data.»

Actecan har også fått tilsendt et innspill fra LO-K i sakens anledning. Dette er omtalt i punkt 9.6. For øvrig bygger altså materialet som presenteres i dette notatet på informasjon fra KLP.

4. Antall uførepensjonister som ble berørt av konverteringen

Tabell 1 viser antall uføre i KLP per 01.01.2015. Tabellen viser at det var totalt 51 226 personer som mottok uførepensjon på dette tidspunktet, og som dermed ble omfattet av konverteringen til nye uføreregler. Hele 87,4 prosent av disse personene var kvinner. 21 592 av de uføre hadde særaldersgrense.

Om lag 30 prosent mottok uførepensjon fra en stilling med særaldersgrense. I denne gruppen var kvinneandelen enda høyere, med 93,2 prosent.

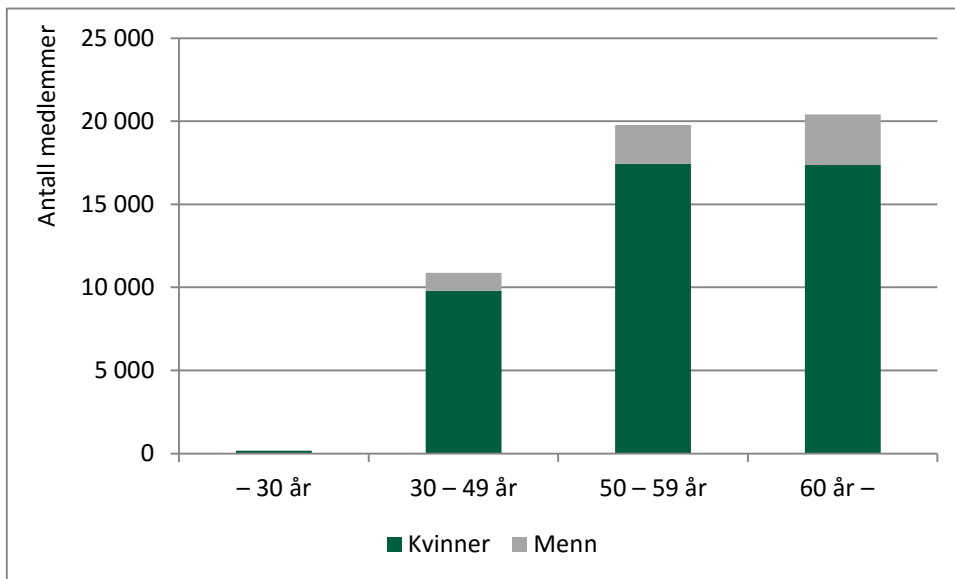
Tabell 1 Antall uføre i KLP per 01.01.2015, totalt og fordeling

	Kvinner	Menn	Kvinneandel	Antall totalt
Antall totalt	44 774	6 452	87,4 %	51 226
- herav med særaldersgrense	20 126	1 466	93,2 %	21 592

Kilde: KLP

Figur 1 viser hvordan de uføre var fordelt etter alder og kjønn. Det var kun 0,4 prosent som var under 30 år. Videre var 21,2 prosent aldersgruppen 30-49 år, 38,6 prosent i aldersgruppen 50-59 år og 39,8 prosent i aldersgruppen over 60 år.

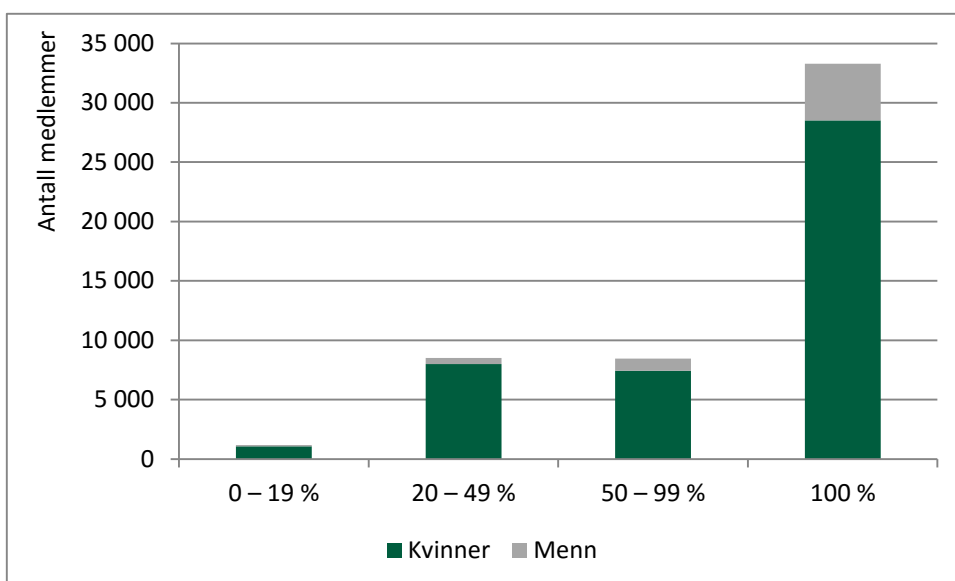
Figur 1 Aldersfordeling – uføre pr. 01.01.2015

Kilde: KLP

Figur 2 viser hvilke uføregrader de uføre hadde. Totalt 9 700 uføre (18,9 prosent av alle uføre) hadde en uføregrad under 50 prosent. I og med at folketrygden kun gir uførepensjon ved uføregrader på minst 50 prosent mottok disse personene all uførepensjon fra KLP. Det var 1 178 personer som hadde lavere uføregrad enn 20 prosent (2,3 prosent av de uføre). Videre mottok 64,7 prosent full uførepensjon, hvilket vil si at totalt 35,7 prosent ikke mottok full uførepensjon.

Figur 2 Uføre fordelt etter uføregrad pr. 01.01.2015

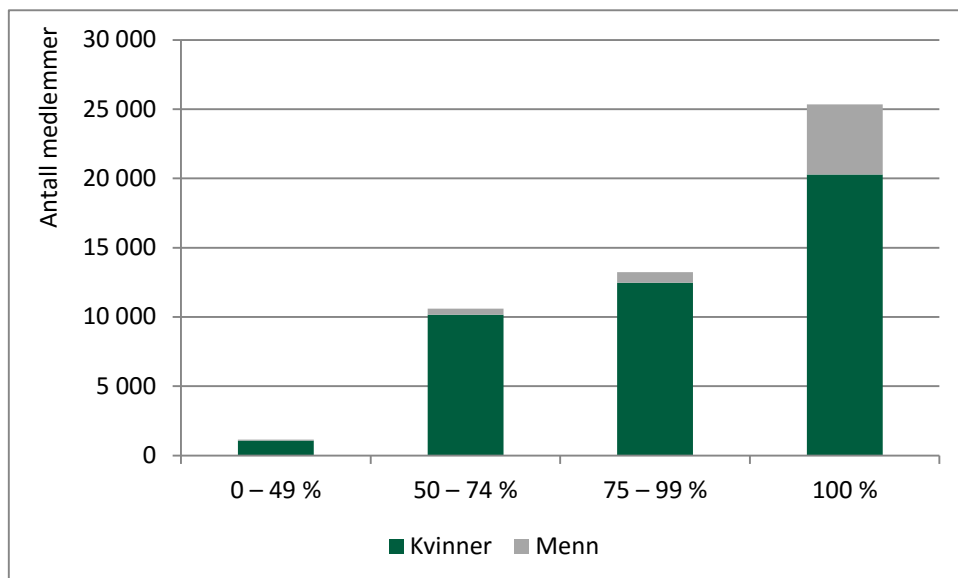

Kilde: KLP

Figur 3 viser hvor mange som jobbet deltid før de ble uføre. I kommunal sektor beregnes uførepensjonen ut fra det høyeste av stillingsandel på uføretidspunktet og gjennomsnittlig deltid frem til aldersgrensen. Tallene i figuren viser den stillingsandelen som er brukt i pensjonsberegningen. Det vil si at den *ikke* nødvendigvis viser hvilke stillingsandeler de uføre faktisk hadde når de ble uføre.

Det går frem av figuren at om lag 50 prosent (49,6) hadde en stillingsandel som var lavere enn 100 prosent. Figuren viser videre at om lag 80 prosent av mennene hadde jobbet fulltid før de ble uføre, mens tilsvarende andel for kvinner kun var 46 prosent.

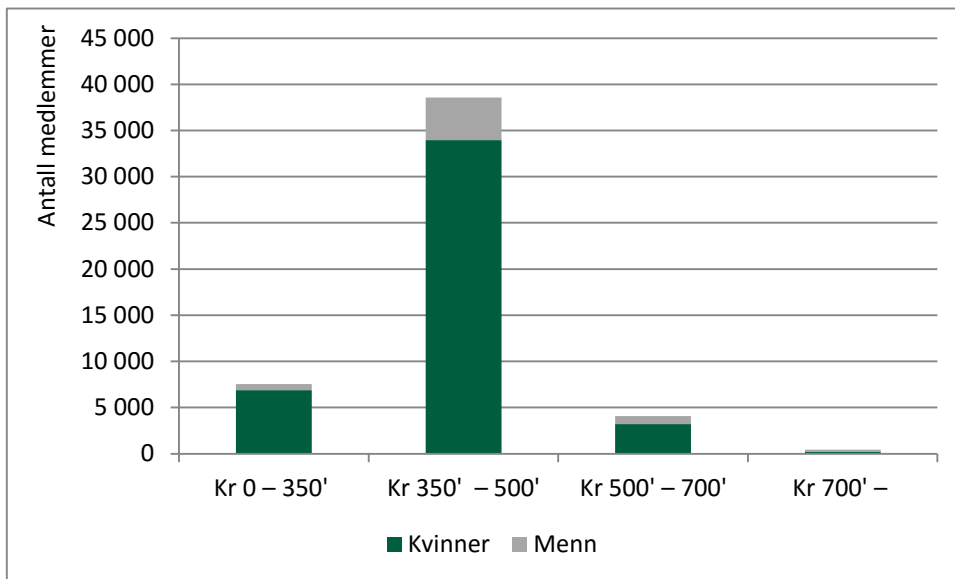
Figur 3 Uføre fordelt etter stillingsandel (deltid) før uførhet

Kilde: KLP

Figur 4 viser inntektsnivåene før uførhet. Figuren viser at hele 76 prosent av de uføre hadde en inntekt (omregnet til inntekt i full stilling) på mellom 350 000 og 500 000 kroner før de ble uføre.

Figur 4 Uføre fordelt etter pensjonsgrunnlag

Kilde: KLP

Forutsetninger: Pensjonsgrunnlag=lønn i full stilling, G-regulerte pensjonsgrunnlag.

5. Oversikt over informasjon til pensjonistene ved overgangen til ny uførepensjon

5.1. Informasjon til uførepensjonistene

KLP opplyser at de sendte brev i november 2014 til alle som hadde uførepensjon eller attføringspensjon fra en av KLPs pensjonsordninger pr. 31. desember 2014. Et eksempel på dette brevet følger vedlagt (vedlegg 2). I brevet ble det opplyst at:

- pensjonens størrelse ville være uendret etter 1. januar 2015
- KLP hadde behov for å få korrigert pensjonistenes inntektsopplysninger dersom disse ikke var korrekte (det fulgte med et skjema de som ville korrigere inntektsopplysningene kunne fylle ut)
- fremtidige endringer i inntekt fra og med 2015 skulle meldes ifra om på KLPs nettsider, på Min Side
- det vil bli gjennomført et årlig etteroppgjør av utbetalt pensjon

I januar 2015 sendte KLP også ut SMS-en som er klippet inn under for å informere om at uførepensjon fra 2015 skal skattlegges som lønn.

Hei!
Til din informasjon så har de nye skattereglene for uførepensjonister nå trådt i kraft. Dette kan medføre at du får et lavere beløp utbetalt fra KLP, men et høyere fra NAV. Ønsker du mer informasjon kan du gå inn på skatteetaten.no/ufore

Med vennlig hilsen
KLP

KLP opplyser videre at de har lagt ut ytterligere informasjon på KLPs nettsider, herunder om:

- regler for inntekt ved siden av uførepensjon
- rett til å beholde uføregraden ved økt inntekt
- skattlegging som lønnsinntekt
- etteroppgjør
- hvilket tidspunkt uførepensjon skal omregnes til alderspensjon fra

Det er også opprettet Min Side på www.klp.no, der pensjonistene skal rapportere om endret inntekt, som får betydning for deres utbetaling av pensjon.

5.2. Tilbakemeldinger fra pensjonistene på tilsendt informasjon

Inntektsopplysninger

KLP opplyser at det mottok ca. 10 000 inntektsskjemaer i retur der pensjonistene korrigerende inntektsopplysningene KLP hadde. Dette var langt flere enn KLP hadde antatt. Det var også mange pensjonister som tok kontakt per telefon om inntektsskjemaet. KLP mener det er flere årsaker til at det var så mange som sendte inn dette skjemaet:

- noen misforstod hvilken inntekt som skulle opplyses om
- noen sendte inn skjemaet for sikkerhets skyld selv om de ikke skulle ha inntekt
- noen hadde lønnsoppgjør sent på året slik at KLP ikke hadde oppdaterte opplysninger da konverteringsbrevet ble sendt ut i november

KLP opplyser videre at de har fått en del henvendelser i etterkant av behandling av inntektsskjemaet, der pensjonistene har stilt spørsmål ved hvilke inntekter som er blitt godkjent som del av deres inntektsgrense.

Skatt

KLP har fått en del henvendelser om forskuddstrekk av skatt, fordi NAV har endret sitt forskuddstrekk til 10,5 måneder, mens KLP har avventet endring i regelverket på dette punkt og dermed fremdeles trekker forskuddsskatt i 11 måneder.

De har også mottatt flere spørsmål knyttet til beskatning som lønnsinntekt.

Innlogging på Min Side

Det har vært en del henvendelser om hvordan man logger inn på Min Side på KLPs nettsider for å registrere endringer i inntekt. KLP mener dette var overraskende, fordi innloggingsmetodene er de samme som i NAV, SPK, Skatteetaten mv.

Øvrige henvendelser

KLP opplyser videre at de har mottatt henvendelser om følgende:

- Inntektsregistrering: Hva skal registreres, nærmere bestemt spørsmål om lønn, feriepenger, permisjoner, dagpenger, bonuser o.l.
- Omregning fra konvertert sak til ikke konvertert sak, der pensjonen blir lavere enn den ellers ville ha blitt
- Lavere opptjeningstid ved omregning til alderspensjon ved 67 år
- Uførepensjon som årlig ytelse
- Konsekvenser av at en pensjon skal regnes om, og ikke lenger være konvertert, når en ny ytelse fra folketrygden innvilges
- Inntektsgrense
- Fribeløp i KLP kontra i Nav
- Etteroppgjør
- Ønske om å tilbakebetale krav før etteroppgjør
- Uførepensjonister som blir regnet om til alderspensjon ved særaldersgrense og får streng samordning med uføretrygd fra folketrygden.

6. Konsekvenser av endrede skatteregler

Fra 01.01.2015 ble det som kjent innført nye regler for beskatning av uføreytelser. Samtidig ble uføreytelser fra NAV økt for de som var uføre da reglene ble lagt om. Begrunnelsen for denne økningen i ytelsene var å sikre uføre om lag samme ytelse etter skatt som før omleggingen av skattereglene. Uførepensjonen fra offentlige tjenstepensjonsordninger ble imidlertid ikke økt tilsvarende.

Actecan ba i denne forbindelse pensjonsinnretningene om informasjon om hvordan de endrede skattereglene har slått ut for uførepensjoner som utbetales fra de kommunale pensjonsordningene.

Tabell 2 viser hvordan de nye skattereglene har slått ut for de som var uføre i KLP per 01.01.2015. Det som er sammenliknet i tabellen er registrert skattetrekk på uførepensjonen for henholdsvis november 2014 og januar 2015. Tabellen viser at 28,6 prosent har fått uendret eller lavere skatt, mens resten har fått høyere skatt.

Tabell 2 Endret skatt for personer som var uføre før 01.01.2015

	Antall kvinner	Antall menn	Antall totalt	Andel av antall totalt
Har fått lavere skatt etter 01.01.2015	4 070	515	4 585	9,6 %
Har ikke blitt påvirket av skatteendringen	8 223	832	9 055	19,0 %
Har fått 0 – 1 000 kroner høyere skatt på offentlig uførepensjon etter skatteendringen	23 911	3 885	27 796	58,4 %
Har fått 1 000 – 2 000 kroner høyere skatt på offentlig uførepensjon etter skatteendringen	4 975	626	5 601	11,8 %
Har fått mer enn 2 000 kroner høyere skatt på offentlig uførepensjon etter skatteendringen	429	128	557	1,2 %

Kilde: KLP

Tallene i Tabell 2 må brukes med forsiktighet. Det er viktig å være klar over at tallene *ikke* sier noe om endring i samlet uførepensjon etter skatt. Dette skyldes at uføreytelsen fra folketrygden økte fra 01.01.2015, slik at denne ytelsen kan være minst tilsvarende like mye høyere etter skatt for de som er registrert med høyere skatt i tabellen. Dermed kan samlet uførepensjon etter skatt fra folketrygd og offentlig tjenstepensjon være høyere enn før uførereformen selv om pensjonen fra offentlig tjenstepensjon er lavere.

7. Konsekvenser av endret alder for overgang fra uføre- til alderspensjon

Etter 01.01.2015 skal overgangen fra uføre- til alderspensjon for medlemmer med ordinær aldersgrense skje ved 67 år. Samtidig stopper opptjeningen av medlemstid ved 67 år. Tidligere skjedde denne overgangen fra uføre- til alderspensjon for disse som kjent ved 70 år og uføre tjente opp medlemstid til 70 år.

Ved innføringen av nye regler skulle uføre som var mellom 67 og 70 år gå over til alderspensjon fra 01.01.2015, og de skulle kun få opptjent medlemstid til 01.01.2015.

Actecan har innhentet tall som viser hvor mange som uførepensjonister som var mellom 67 og 70 år pr. 01.01.2015 og som dermed ble overført til alderspensjon, samt hvor mange av disse som fikk færre opptjeningsår i alderspensjonsordningen (og dermed redusert alderspensjon) enn de ville fått om de hadde fått beholde uførepensjon til 70 år som tidligere.

Tabell 3 viser at det var 5 546 uførepensjonister som var mellom 67 og 70 år per 01.01.2015, og som dermed ble overført til alderspensjonsordningen når nytt regelverk trådte i kraft. Av disse fikk 2 108 (38 prosent) lavere alderspensjon enn de ville fått om de hadde fått beholde de gamle reglene med opptjening av alderspensjon til 70 år.

Det var videre en noe større andel av de kvinnelige uførepensjonistene som tapte på den tidligere overgangen til alderspensjon (40 prosent av kvinnene og 31 prosent av mennene).

Tabell 3 Redusert alderspensjon for uførepensjonister mellom 67 og 70 år som gikk over til alderspensjon 01.01.2015

	Antall kvinner	Antall menn	Antall totalt	Andel av antall totalt
Fikk lavere alderspensjon på grunn av færre opptjeningsår siden de ikke fikk medregnet tjenestetid til 70 år	1 736	372	2 108	38,0 %
Alderspensjonen ble ikke påvirket av endrede regler	2 615	823	3 438	62,0 %

Kilde: KLP

Actecan har også bedt om informasjon om hvor mange av uførepensjonistene med ordinær aldersgrense som *ikke* hadde fylt 67 år ved overgangen til nytt regelverk, som vil komme til å få lavere alderspensjon når disse en gang i fremtiden skal gå over på alderspensjon ved 67 år i stedet for ved 70 år.

Tabell 4 viser at det vil være en om lag like stor andel av uførepensjonistene under 67 år per 01.01.2015 (39,4 prosent) som de som gikk over til alderspensjon ved regelverksendringen, som vil få lavere alderspensjon i fremtiden. For denne gruppen er imidlertid kjønnsfordelingen mht hvem som vil få lavere alderspensjon annerledes. Her vil 38 prosent av kvinnene og 43 prosent av mennene få lavere alderspensjon.

Tabell 4 Redusert alderspensjon for fremtidige uførepensjonister pga overgang til alderspensjon ved 67 år i stedet for 70 år

	Antall kvinner	Antall menn	Antall totalt	Andel av antall totalt
Vil få lavere alderspensjon på grunn av færre opptjeningsår når det skal tjenes opp medlemstid til 67 år i stedet for 70 år	9 017	1 867	10 884	39,4 %
Alderspensjonen påvirkes ikke av endrede regler	14 343	2 426	16 769	60,6 %

Kilde: KLP

8. Konsekvenser av nye regler for avkortning mot arbeidsinntekt

Fra 01.01.2015 er det innført nye regler for avkortning av uførepensjon mot arbeidsinntekt. De nye reglene skal i utgangspunktet gjøre de enklere for uføre å kombinere uførepensjon og arbeidsinntekt. Pensjonsleverandørene er forespurt om de har registrert at de uføre har endret adferd etter nye regler ble innført.

En av de nye reglene som er innført er at uførepensjonen skal stanses helt dersom inntekten overstiger 80 prosent av tidligere inntekt. Leverandørene ble spurt spesielt om hvor mange uføre som opplevd at uførepensjonen har blitt stanset som følge av denne regelen.

8.1. Tilpasning til nye inntektsavkortningsregler

Et av målene med de nye avkortningsreglene har vært å få flere uføre til å kombinere uførepensjon med arbeid. KLP har imidlertid i liten grad registrert at uførepensjonistene har tilpasset seg de nye reglene. Tvert imot har de registrert en nedgang i antall tilfeller som har fått redusert pensjon som følge av inntekt etter 01.01.2015.

I første halvår 2014 var det ca. 2 700 personer som fikk redusert uføregrad på grunn av inntekt i KLP, mens tilsvarende tall for første halvår 2015 er ca. 2 200.

KLP mener denne reduksjonen trolig skyldes at arbeidsgiverne ikke lenger innrapporterer økt stilling for uførepensjonister til KLP, samt at uførepensjonistene ennå er noe ukjent med at de selv skal rapportere inntektsendringer på Min Side på KLP.no.

Dersom dette stemmer kan det bety at det er en del uførepensjonister som på grunn av lite kjennskap til regelverket ikke har rapportert korrekte opplysninger til KLP, og som derfor kan få en negativ overraskelse i etteroppgjøret som skal finne sted i 2016.

8.2. Bortfall av uførepensjon som følge av 80 %-regelen

KLP opplyser at det i løpet av første halvår 2015 er 1 064 pensjonister som har fått stanset utbetalingen av uførepensjon på grunn av 80 %-regelen.

De presiserer at når utbetaling av uførepensjon stanses som følge av 80 %-regelen, så er det kun utbetalingen, og ikke pensjonen i seg selv, som opphører. Den økte inntekten kan være midlertidig som ledd i forsøk på å komme helt tilbake i arbeid, slik at dersom dette ikke lykkes, og det konstateres innen kort tid, kan ny og redusert inntekt meldes ifra om. Etter dette vil KLP iverksette utbetalingen av pensjon igjen.

Antallet på 1 064 personer inkluderer ikke personer som nå anses som helt friske, og som derfor ikke lenger skal ha uførepensjon. Disse pensjonene er i så fall stanset uten at 80 %-regelen er vurdert, selv om den nok ville kommet til anvendelse dersom KLP kun hadde fått opplysning om størrelsen på inntekten.

9. Øvrige konsekvenser og uklarheter i det nye regelverket

Pensjonsinnretningene ble bedt om å beskrive andre konsekvenser av nytt regelverk enn de som følger av punktene 6-8 over. Innspillene vi har mottatt er samlet i dette punktet. Vi har som tidligere omtalt også mottatt et innspill fra LO-K. Dette er beskrevet i punkt 9.6.

9.1. Overgang fra uførepensjon til alderspensjon ved særaldersgrense

Uføre fra stillinger med særaldersgrense går over fra uføre- til alderspensjon i tjenstepensjonsordningen ved aldersgrensen for stillingen. De vil imidlertid fortsatt være uføretrygdet i folketrygden fram til 67 år.

Tjenstepensjonens alderspensjon er fremdeles en bruttopensjon og denne skal i henhold til gjeldende samordningsregler samordnes med folketrygdens uføretrygd. I og med at folketrygdens uføreytelse nå beregnes etter andre regler enn tidligere, ved at ytelsen før skatt er høyere, har samordningen med uføreytelsen fra folketrygden blitt strengere enn tidligere. Det vil si at utbetalingen fra tjenstepensjonsordningen blir lavere enn den var når pensjonisten mottok uførepensjon.

Unio, Norsk Sykepleierforbund og Fagforbundet sendte 19.06.2015 brev til ASD om denne problemstillingen hvor det ble bedt om at «*departementet snarest iverksette[r] nødvendige endringer i regelverket, med tilbakevirkende kraft fra 01.01.15, slik at disse tilfellene blir samordnet på en måte som gir pensjonsytelser på tidligere nivå*».

Under er det tatt inn tre eksempler som er utarbeidet av KLP, som illustrerer mulige økonomiske konsekvenser av disse reglene.

Eksempel 1

60 % deltid, 30 års opptjening i tjenstepensjonsordningen

Pensjon pr 01.01.2015		Når vedkommende fyller 65 år	
Folketrygden (uføretrygd)	215 000	Folketrygden (uføretrygd)	215 000
KLP (uførepensjon)	68 000	KLP (alderspensjon)	20 000
Sum før skatt	283 000	Sum før skatt	235 000
Skatt	62 000	Skatt	45 000
<u>Sum etter skatt</u>	<u>221 000</u>	<u>Sum etter skatt</u>	<u>190 000</u>

Reduksjon i inntekt etter skatt: 31 000 kroner.

Eksempel 2

100 % stilling, 19 år i tjenstepensjonsordningen

Pensjon pr 01.01.2015

Folketrygden (uføretrygd)	245 000
KLP (uførepensjon)	40 000
Sum før skatt	285 000
Skatt	62 000
<u>Sum etter skatt</u>	<u>223 000</u>

Når vedkommende fyller 65 år

Folketrygden (uføretrygd)	245 000
KLP (uførepensjon)	27 000
Sum før skatt	272 000
Skatt	57 000
<u>Sum etter skatt</u>	<u>215 000</u>

Reduksjon i inntekt etter skatt: 8 000 kroner.

Eksempel 3

100 % deltid, 30 år i tjenstepensjonsordningen

Pensjon pr 01.01.2015

Folketrygden (uføretrygd)	301 000
KLP (uførepensjon)	62 000
Sum før skatt	363 000
Skatt	89 000
<u>Sum etter skatt</u>	<u>274 000</u>

Når vedkommende fyller 65 år

Folketrygden (uføretrygd)	301 000
KLP (uførepensjon)	0
Sum før skatt	301 000
Skatt	67 000
<u>Sum etter skatt</u>	<u>234 000</u>

Reduksjon i inntekt etter skatt: 40 000 kroner.

KLP oppgir at det er totalt 772 personer som har blitt berørt av disse uheldige samordningsreglene i perioden 01.01.2015 til 01.08.2015.

Tabell 5 viser kjønn, uføregrad, stillingsandel og lønn for disse personene. Det går ikke frem av dataene fra KLP om de har aldersgrense 60 eller 65 år.

Tabell 5 Fordelingsprofil - personer med særaldersgrense som har fått redusert pensjon fra særaldersgrensen på grunn av omleggingen av folketrygdens uføreytelse

	Antall kvinner	Antall menn
Fordelt etter uføregrad		
0 – 19 %	6	0
20 – 49 %	77	2
50 – 99 %	91	6
100 %	549	41
Fordelt etter gjennomsnittlig stillingsandel før uførhet		
0 – 49 %	27	2
50 – 74 %	209	1
75 – 99 %	226	7
100 %	261	39
Fordelt etter lønn i full stilling før uførhet (G-regulert grunnlag)		
Kr 0 – 350 000	372	5
Kr 350 000 – 500 000	326	36
Kr 500 000 – 700 000	25	7
Kr 700 000 –	0	1

Kilde: KLP

9.2. 80 %-regelen kombinert med 20 % inngangsvilkår

KLP skriver at innføringen av regelen om at utbetaling av pensjon skal stanse når inntekten overstiger 80 prosent av samlet inntekt før uførhet, skaper problemer i forhold til regelen om at laveste uføregrad skal være 20 prosent. De opplever at selv om uføregraden beregnes til 20 prosent, og noen ganger høyere uføregrader enn dette, vil inntekten kunne utgjøre mer enn 80 prosent av samlet inntekt før uførhet.

Under er det tatt inn to eksempler utarbeidet av KLP.

Eksempel 1:

Uføregraden er 19,5 prosent, som avrundes til 20 prosent. Inntekten utgjør 80,5 prosent av samlet inntekt før uførhet. Selv om uføregraden settes til 20 prosent, kommer ikke pensjonen til utbetaling på grunn av 80 prosent-regelen.

Eksempel 2:

Uføregraden er 20 prosent. Men fordi pensjonisten har et styreverv som har økt i størrelse i løpet av sykepengeåret, utgjør samlet inntekt mer enn 80 prosent av samlet inntekt før uførhet.

9.3. Tilpasning til nytt inngangsvilkår

KLP opplever at arbeidsgivere og arbeidstakere tilpasser seg det nye kravet om at inntekten etter uførhet må være mer enn 20 prosent lavere enn før uførhet.

De skriver at mange søker om uførepensjon etter å ha gått ned i stilling, for eksempel fra full stilling til 80 prosent. Mange av disse skal ha tilleggslønn for ubekvem arbeidstid som ikke er redusert eller ikke redusert i like stort omfang som hovedlønnen, noe som fører til at uføregraden likevel blir beregnet til å være lavere enn 20 prosent.

I slike tilfeller opplever KLP at det inngås avtale mellom arbeidsgiver og arbeidstaker om justeringer i arbeidstid eller arbeidsmengde, slik at inntektstapet likevel utgjør 20 prosent. KLP mottar da ny søknad om uførepensjon.

9.4. Redusert utbetaling når pensjonen ikke lenger har status som konvertert

Ved innføringen av nytt regelverk 01.01.2015, skulle de som allerede mottok uførepensjon beholde den samme uføreytelsen fra tjenstepensjonsordningen som før regelverksendringen. De skulle med andre ord *ikke* få beregnet uførepensjonen fra tjenstepensjonsordningen etter de nye beregningsreglene som ble innført fra 01.01.2015.

I visse tilfeller kan disse overgangsreglene falle bort, det vil si at uførepensjonen fra tjenstepensjonen likevel skal beregnes etter nye regler. I slike tilfeller kan det skje at pensjonen fra tjenstepensjonsordningen blir lavere.

KLP skriver at omfanget av denne konsekvensen ikke er stort foreløpig.

Eksempel:

Pensjonisten har 50 prosent uføretrygd, og får i tillegg arbeidsavklaringspenger i noen få måneder, for deretter å gå tilbake til kun 50 prosent uføretrygd. Innvilgelse og opphør av arbeidsavklaringspengene fører til at overgangsreglene opphører for pensjonisten, og pensjonen skal beregnes på nytt etter nytt regelverk. Pensjonen kan da bli lavere når pensjonisten er tilbake på 50 prosent uføretrygd enn den var før arbeidsavklaringspenger ble innvilget.

9.5. Lavt beregningsgrunnlag i folketrygden på grunn av delvis uførhet

Beregningsgrunnlaget for folketrygdens uføreytelse ble endret i forbindelse med innføringen av nye regler 01.01.2015. Før 1. januar 2015 var beregningsgrunnlaget gjennomsnittet av 20 beste inntektsårene, også hensyntatt årene fra uførhet til overgang til alderspensjon. Med de nye reglene er det inntekten i årene like før uføretidspunktet som skal legges til grunn.

KLP skriver at denne regelverksendringen har hatt uheldige konsekvenser for en del tilfeller der en pensjonist i flere år har hatt usamordnet uførepensjon fra tjenstepensjonsordningen på grunn at uføregraden er lavere enn det som gir rett på en ytelse fra folketrygden (typisk

lavere enn 50 prosent uføregrad). Dersom disse blir ytterligere uføre slik at de får rett til en ytelse fra folketrygden, vil deres beregningsgrunnlag i folketrygden være basert på inntekten i deltidsstillingen de har hatt ved siden av den usamordnede uførepensjonen fra tjenestepensjonsordningen. Dette gir en lavere utbetaling av uføretrygd eller arbeidsavklaringspenger enn ellers.

Med uførereformen beregnes uførepensjon fra tjenestepensjonsordningen som et rent tillegg, og det foretas ingen samordning. Disse pensjonistene får dermed en lavere samlet kompensasjonsgrad fra folketrygden og KLP enn de ville fått før 01.01.2015.

Det foreligger ikke tall som viser hvor mange som er berørt av dette.

9.6. Risiko for bortfall av medlemskap i tjenestepensjonsordningen

LO-K har videreformidlet et innspill fra Landslaget for offentlige pensjonister (LOP) om muligheten for bortfall av medlemskap i tjenestepensjonsordningen som følge av den nye regelen om at uførepensjonen avkortes helt dersom inntekten overstiger 80 prosent av tidligere inntekt.

Det er et krav for medlemskap i en offentlig tjenestepensjonsordning at en person er ansatt i en stilling som gir rett til medlemskap, og/eller mottar offentlig tjenestepensjon (uføre- eller alderspensjon). Problemstillingen LOP tar opp knytter seg til personer som har delvis uføregrader, og som har restarbeidet sitt i privat virksomhet. Dersom disse får en inntekt fra dette restarbeidet som er høyere enn 80 prosent av tidligere inntekt, vil uførepensjonen falle bort. Siden de ikke lenger er ansatt i offentlig sektor er da bekymringen at de vil kunne bli meldt ut av den offentlige tjenestepensjonsordningen.

Problemstillingen ble tatt opp i LOPs høringsuttalelse til forskrift om opptjening av pensjonsrettigheter i lovfestet offentlig tjenestepensjonsordning for personer som har midlertidig uførepensjon og uførepensjon. I etterkant av at forskriften var fastsatt mottok LOP et brev fra ASD, der departementet skriver at de har hatt dialog med pensjonsleverandørene om den aktuelle problemstillingen LOP har tatt opp. Ifølge ASD mener tjenestepensjonsleverandørene at medlemskapet *vil* bli videreført i de aktuelle tilfellene. Departementet skriver videre at det trolig vil dreie seg om svært få saker. De ønsker på denne bakgrunn ikke å gjøre noen endringer i regelverket.

Vedlegg 1 – Allerede vedtatte regelverkstilpasninger

Etter at Stortinget hadde vedtatt ny uførepensjonsordning i de lovfestede offentlige tjenstepensjonsordningene og tilsvarende regler ble tatt inn i Hovedtariffavtalen i KS-området ble det etter en høringsrunde i 2014 fastsatt en rekke forskrifter (etter endringen av tariffavtalen) som i større eller mindre grad hadde betydning for overgangen til ny uførepensjon:

- Forskrift om overgangsregler for uførepensjon fra lovfestet offentlig tjenstepensjonsordning som er innvilget med virkningstidspunkt før 1. januar 2015, fastsatt 03.07.2014 med ikrafttredelse 01.01.2015. Det ble foretatt en mindre justering i forskriften 18.12.2014.
- Forskrift om overgangsregler for samordning av enkelte pensjoner fra tjenstepensjonsordning og personskadetrygd når ny uføretrygd i folketrygden trer i kraft 1. januar 2015, fastsatt 03.07.2014 med ikrafttredelse 01.01.2015. Det ble foretatt en mindre justering i forskriften 26.11.2014.
- Forskrift om reduksjon av uførepensjon fra lovfestet offentlig tjenstepensjonsordning på grunn av inntekt og om etteroppgjør, fastsatt 26.11.2014 med ikrafttredelse 01.01.2015. Det ble foretatt en mindre justering i forskriften 19.06.2015.
- Forskrift om samordning av enke- og enkemannspensjon fra tjenstepensjonsordning med uføretrygd fra folketrygden når det også ytes uførepensjon fra tjenstepensjonsordningen, fastsatt 22.01.2015 med ikrafttredelse 01.01.2015.
- Forskrift om unntak fra samordning av alderspensjon fra tjenstepensjonsordning før 67 år eller avtalefestet pensjon fra 65 år beregnet som tjenstepensjon med uføretrygd fra folketrygden, fastsatt 22.01.2015 med ikrafttredelse 01.01.2015.

Etter at de nye reglene hadde trådt i kraft 01.01.2015 ble departementet gjort oppmerksom på enkelte utilsiktede virkninger av de nye reglene, og har gjort forskriftsendringer for å korrigere regelverket. Dette gjelder:

- Forskrift om endring i forskrift om kombinasjon av avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse og arbeidsinntekt (pensjonsgivende inntekt), fastsatt 28.04.2015, ikrafttredelse 28.04.2015 med virkning fra 01.01.2015.
- Forskrift om opptjening av pensjonsrettigheter i lovfestet offentlig tjenstepensjonsordning for personer som har midlertidig uførepensjon og uførepensjon, fastsatt 19.06.2015, ikrafttredelse 19.06.2015 med virkning fra 01.01.2015

I henhold til TPO-vedtektene i Hovedtariffavtalen, i TPO-vedtektene, § 8-8 «Tilsvarende anvendelse av forskrifter», skal alle forskrifter som fastsettes på dette området gjøres gjeldende også for de kommunale pensjonsordningene i KS-området. Det er uklart om tilsvarende er gjort gjeldende i Oslo kommune.

I tillegg til forskriftsendringene sendte departementet 01.06.2015 på høring et forslag til endring i lov om Statens pensjonskasse og de øvrige lovfestede tjenestepensjonsordningene, som knytter seg til delvis uførepensjon til medlemmer med AFP som fra fylte 65 år ikke lenger har rett til arbeidsavklaringspenger fra folketrygden. Departementet tar sikte på å legge frem et lovendringsforslag for Stortinget i denne saken kommende høst. Se også: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---utkast-til-endring-i-lov-om-statens-pensjonskasse--28-andre-ledd-mv/id2414531/>

For at en slik lovendring eventuelt skal gjøres gjeldende også for de kommunale tjenestepensjonsordningene, må det foretas endringer i Hovedtariffavtalen.

Vedlegg 2 – Eksempel på konverteringsbrev fra KLP

<Forsikredes Adresse>
<Postnr> <Poststed>

Oslo, 24. november 2014

1. VIKTIG ENDRING I DIN PENSJON FRA KLP

Fnr. <Forsikredes fnr> <Forsikredes Navn>

Vi informerer her i korte trekk om hva endringene innebærer for deg. Nytt regelverk for uførepensjon legger til rette for at det i større grad skal lønne seg å arbeide ekstra ved siden av pensjonen.

Viktig: For at du skal få riktig pensjon fra 2015 ber vi om å få oppdaterte inntektsopplysninger fra deg, se nedenfor.

Det er Stortinget som har vedtatt endringer i uføreytelsene for lovfestede offentlige tjenstepensjonsordninger fra og med 2015. Tariffpartene i kommunal sektor har vedtatt de samme endringene. Les mer om de nye uførereglene på klp.no.

For deg som mottar <HistoriskYtelseFraKlp> fra KLP, blir det ingen endring i hvor mye pensjon du får utbetalt før skatt.

Uføregraden er den samme som tidligere og utgjør <uføregrad> %.

Etter de nye reglene skal overgang til alderspensjon skje ved fylte 67 år, og ikke ved aldersgrensen for stillingen din <aldersgrense>, som tidligere opplyst. Alderspensjonen blir beregnet ut fra antall år du har vært medlem i offentlig tjenstepensjonsordning på omregningstidspunktet (67 år).

Din årlige uførepensjon fra 01.01.2015 er:

	Årlig pensjon fra KLP	kr <Årlig pensjon>
+	Barnetillegg for 2 barn	<u>kr <sumBarnetillegg></u>
=	Sum årlig pensjon fra KLP	<u>kr <ÅrligPensionMBarnetillegg></u>

INNTTEKT OG ARBEID VED SIDEN AV <YtelseFraKLPetterEndring>

Nytt fra 2015 er at KLP må fastsette en grense for hvor mye inntekt du kan ha ved siden av pensjonen før den skal reduseres. Denne inntektsgrensen består av all inntekt du har i dag, samt eventuelt fribeløp. Vi gjør oppmerksom på at det bare er de som har uføretrygd fra folketrygden, som har rett til fribeløp. Du får konkret informasjon om hva din inntektsgrense er nedenfor.

Det er svært viktig at inntektsgrensen fastsettes ut fra riktige opplysninger. Dersom våre opplysninger om din inntekt er feil eller ufullstendige, ber vi deg korrigerende opplysningene i vedlagte skjema. Dersom vi mottar slike korrigeringer fra deg, vil du motta et brev om hva din nye inntektsgrense er.

KLP har kun opplysninger om inntekt du har fra stillingen som gir deg medlemskap i KLP. Sist registrerte inntekt er kr <ForventetLønn>. Har du inntekt fra andre arbeidsgivere må du opplyse om dette via vedlagte skjema. Dersom du har slik inntekt og du ikke dokumenterer dette nå, vil pensjonsutbetalingen bli for lav.

Fribeløp

Uførepensjonister som er innvilget uføretrygd fra folketrygden, har et fribeløp som inngår i inntektsgrensen. Fribeøpet er 40% av G (folketrygdens grunnbeløp). Fribeøpet utgjør dermed kr <Fribeløp>. Vi gjør oppmerksom på at beløpet ikke er likt det fribeøpet du har fått i folketrygden.

Mottar vi ikke skjema med korrigerende inntektsopplysninger, er inntektsgrensen din kr <Inntektsgrense>, inkludert fribeøpet kr <fribeløp> for 2015.

Nettside for registrering av inntektsendringer for neste år

På vår nettside klp.no kan du via «Min Side» gi KLP melding om endringer i din inntekt som inntreffer fra og med neste år, dvs. 2015. Du vil deretter motta melding fra KLP om ny pensjonsutbetaling.

Vi anbefaler deg å bruke klp.no/ «Min Side». Du vil da få en raskere behandling av saken. Dersom du ikke bruker klp.no/ «Min Side» må du likevel gi en skriftlig melding til KLP om endringer i inntekt.

Etteroppgjør

De nye reglene for uførepensjon betyr også at det vil bli gjennomført et årlig etteroppgjør av pensjonen du har fått utbetalt.

Etteroppgjøret kan sammenlignes med skatteoppgjøret. Når resultatet av skatteligningen er klart, foretar vi et etteroppgjør av pensjonen. Dersom etteroppgjøret viser at det er utbetalt

for lite pensjon, vil du få etterbetalt pensjon. Er det utbetalt for mye pensjon, vil det bli utført trekk i din månedlige pensjon fra KLP.

Lurer du på noe?

Du finner mer informasjon om de nye reglene for uførepensjon på klp.no.

Dersom du ønsker ytterligere informasjon kan du kontakte vårt kundesenter på tlf. 05554 eller via kontaktskjema som finnes på klp.no.

Åpningstid i Kundesenteret: kl. 8.00 - 16.00.

Med vennlig hilsen
for Kommunal Landspensjonskasse

<Signatur>

Anita Dybdahl
Prosjektleder

Vedlegg: Skjema for inntektsopplysninger
Svarkonvolutt